

ZAAI INSTRUCTIE KRUIDENRIJKE AKKER, KRUIDENRIJKE AKKERRAND EN WINTERVOEDSELAKKER

Kruidenrijke akkers, - akkerranden en wintervoedselakkers zijn geschikt als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels zoals de patrijs, veldleeuwerik en gele kwikstaart. De kruidenrijke vegetatie trekt insecten aan en de granen bieden voedsel. Door de vegetatie in de winter te laten overstaan, is ook in het winterseizoen schuilgelegenheid en voedsel (zaden) aanwezig. De kruiden tussen het graan maken het landschap ook kleurrijker en daarmee aantrekkelijk.

Deze zaai instructie bevat adviezen voor het inzaaien en beheren van een Kruidenrijke akker (pakket 18), Kruidenrijke akkerranden (pakket 19) en Wintervoedselakkers (pakket 15). Naast deze zaai instructie staan in de pakketvoorwaarden van CMO ook specifieke ANLb beheereisen per beheerpakket.

INZAAIADVIEZEN

Het inzaaien van een kruidenrijke akker, - akkerrand of wintervoedselakker vraagt, net als bij een productie gewas, om aandacht en vakmanschap! Een slechte start zorgt vaak voor problemen met onkruiden.

1. Voorafgaand aan of tijdens het zaaiklaar maken van de grond mag er **geen chemische onkruidbestrijding** uitgevoerd worden.
2. Afhankelijk van de voorafgaande teelt heeft een **ondiepe grondbewerking** minder dan 12 cm de voorkeur. Zeker wanneer het gaat om bewerking van de stoppel. Voordeel van een ondiepe bewerking is dat de organische stof boven in de teeltlaag blijft en het bodemleven behouden blijft. Geschikte machines zijn o.a. een ecoploeg of schijveneg.
3. Pas kort vóór het inzaaien van de beheereenheid één of enkele keren een **vals zaaibed** toe. Als je dit vaker herhaalt put je de zaadvoorraad in de bovenste centimeters van de bodem uit. Bij een vals zaaibed bewerk je de grond alsof je al gaat zaaien. Alleen wacht je nog twee weken met zaaien, waardoor eerst de onkruiden kiemen en opkomen. Deze onkruiden schoffel of (wied)eg je bij drogend weer weg alvorens je de beheereenheid inzaait.
4. **Zaai de akkerpercelen/-randen eind april/begin mei in.** Inzaaien na een droge periode, maar vlak voordat er regen voorspeld wordt, geeft de beste opkomst. Het is belangrijk dat het ingezaaide mengsel snel opkomt, want dat geeft probleemonkruiden minder kans. Vroeg in het voorjaar is de bodemtemperatuur nog laag en dat zorgt voor een trage opkomst. De kruidenrijke akker moet voor 1 mei ingezaaid zijn. De kruidenrijke akkerrand en de wintervoedselakker moeten voor 15 mei ingezaaid zijn.
5. **Zaai zorgvuldig en niet te diep.** De kruidenzaden in de zaadmengsels zijn vaak zeer fijn. Deze zaai je oppervlakkig tot 1 cm diep. Granen zou je liever wat dieper zaaien op 2 à 3 cm diepte. Optimaal is daarom het gebruik van een zaaimachine die met twee zaaidieptes tegelijk kan zaaien. Heb je deze niet voorhanden

dan kies je voor oppervlakkig zaaien. Het dieper zaaien van kruidenzaden geeft meer opkomstproblemen dan het ondieper zaaien van graan.

6. **Voorkom ontmengen** van de zaden door de zaaimachine pas op het land te vullen en niet al het zaad tegelijk in de zaaimachine te doen. Doe dit in porties en blijf mengen.
7. De grond tijdens of na de inzaai **aandrukken of aanrollen verbetert de opkomst**.
8. Je kunt overwegen om een akkerperceel/-rand in rijen te zaaien (zaaidichtheid 20 kg/ha). In rijen kun je eenvoudig wieden/schoffelen. Let daarbij wel op eventuele broedende vogels!

WAT IS DE ZAAIDICHTHEID?

Per beheerpakket kan er gekozen worden uit verschillende mengsels. In onderstaande tabel staat per pakket en per mengsel de zaaidichtheid aangegeven. Door een mindere zaaidichtheid ontstaat er een meer open gewas dat betere kansen biedt voor de ontwikkeling van een gevarieerde akkerflora. In een te dicht gewas kunnen akkervogels zich ook niet goed voortbewegen en verschuilen.

ANLb pakket	Zaadmengsel 2024	Zaaidichtheid
Wintervoedselakker (pakket 15)	CMO mengsel A	100 kg/ha
Kruidenrijke akker met spontane opkomst van kruiden (pakket 18a)	CMO mengsel B	100 kg/ha
Kruidenrijke akker met kruiden (pakket 18a.14.01)	CMO mengsel C	40-50 kg/ha
Kruidenrijke akkerrand (pakket 19) – voor zaaimachine met twee zaakbakken	CMO mengsel D	17,5 kg/ha
Kruidenrijke akkerrand (pakket 19) – voor eenvoudige zaaimachine	CMO mengsel E	50 kg/ha

OVERWEEG UITBESTEDEN

Je kunt het zaaien zelf doen of uitbesteden. Het inzaaien van akkers is specialistisch werk, waardoor het de moeite waard is dit te laten doen door een ervaren iemand. CMO heeft goede ervaringen met onderstaande personen vanuit de betreffende ANV's. Als u het zaaien wilt uitbesteden kunt u overwegen met één van deze personen contact op te nemen om het inzaaien te laten doen op basis van een vooraf af te spreken tarief.

- Salland: ANV Groen Salland, dhr. Gerard Willemsen (Wesepe), telefoonnummer 06 219 65 983 of e-mailadres info@groensalland.nl.
- Holten e.o.: Greun Hoolt'n, dhr. Wim Haverslag, telefoonnummer 06 229 08 350 of e-mailadres info@greunhooltn.nl.
- Gemeente Hof van Twente e.o.: ANV Hooltwark, dhr. Teun Jan Roeterdink (Markelo), telefoonnummer 06 302 11 252 of e-mailadres akkerranden-hvt@outlook.com.
- Ommen e.o.: ANV De Ommer Marke, dhr. Arie van Ittersum (Arriën), telefoonnummer 06 551 81 731 of e-mailadres info@ittersum.eu.

TIPS VOOR ONKRUIDBEHEERSING

Met tijdig ingrijpen bij probleemkruiden kun je veel problemen voorblijven. Voorkomen en bijhouden is vaak goed te doen, maar als het eenmaal uit de hand is gelopen zijn ingrijpende maatregelen soms noodzakelijk. Een aantal mogelijke maatregelen tegen probleemkruiden in akkerpakketten is samengevat in onderstaande tabel. Onder de tabel zijn de maatregelen verder toegelicht.

		Opnieuw inzaaien			Grondbewerking		
		Bloten	Rouleren		Uittrekken	Schoffelen	
Beheerpakket	Kruidenrijke akker	X		X	X	X	X
	Kruidenrijke akkerrand	X	X	X	?	X	X (als op rijen)
	Wintervoedselakker	X		X	?	X	?
Type onkruid	Zaadonkruid	X	X	X			X
	Wortelonkruid			X	X	X	
Grondsoort		Alle	Alle	Alle	Alle	Alle	Alle
Opmerking				Na 2 of 3 jaar kan beheereenheid weer voor ANLb gebruikt worden	Met cultivator of Kvik-up	Met name voor probleemsoorten als ridderzuring en akkerdistel	Bij inzaai op rijen

- Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is niet toegestaan.
- Het **bloten** (op ca. 20 cm hoogte) van kruidenrijke akkerranden is een noodmaatregel, omdat veel bloemen hier niet tegen bestand zijn. Er zijn wel goede resultaten mee geboekt wanneer er ergens veel onkruid staat (bv. melde), maar daaronder ook het mengsel opgekomen is.
- Als een perceel erg veronkruid is kan je er voor kiezen het pakket te verleggen. **Rouleren** is alleen mogelijk in overeenstemming met de beheerpakketvoorwaarden en na goedkeuring van CMO.
- Wortelonkruiden als kweek kunnen ook **mechanisch bestreden** worden na de oogst van het graan. Dit door de beheereenheid te cultivatoren zodat de wortels boven komen te liggen en verdrogen/bevriezen. Door dit in een droge periode eind augustus/begin september in 6 weken een aantal keren te herhalen, put je de kweekplant uit. Bij de pakketten waar het graan over blijft staan tot 1 maart van het volgende jaar is toestemming nodig van CMO voor het eerder onderwerken.
- Het handmatig **uittrekken of uitsteken** van probleemkruiden blijft vaak nodig, omdat andere maatregelen niet afdoende zijn. Door het op deze manier bij te houden, wordt de verspreiding van kruiden als ridderzuring of akkerdistel voorkomen. Wanneer het eenmaal uit de hand is gelopen, is handmatig verwijderen niet meer te doen en zijn andere maatregelen nodig.
- **Wiedeggen** in granen is een veel toegepaste methode, vooral in de biologische akkerbouw. Wiedeggen is mogelijk vanaf eerste uitstoeling tot het moment van oprichten.
- Bij het inzaaien op rijen kan er na opkomst van het gewas 1 of 2 keer **geschoffeld** worden, bij een gewas hoogte van 5 tot 10 cm. Voor een schoffel is hier een minimale rijafstand van 20 cm voor nodig.